

— Все ми е едно. Но не мога да му простя, че ме събуди по сред нощ.

— Те са хора на свободата. . .

Постоянни гости у тях бяха госпожа Каравелова и дъщерите ѝ, д-р Кръстев, П. Ю. Тодоров и др. И много чужденци го търсеха.

Когато се върна леля ми от Швейцария, поканиха ни на вечеря у Славейкови. Имаше чер хайвер и пирог. Когато ми поднесоха от черния хайвер, леля ми каза:

— Тя не яде хайвер.

— Но от този ям, казах аз.

Пенчо Славейков забележи:

— Тя може да не ги различава на цвят, но по вкус ще ги разбере.

Не даваше никому да направят забележка. Все ще защити този, на когото се карат. Обичаше много да се шегува.

Мисля, че баба Славейковица ми е разправяла, че като дете още Пенчо Славейков заспал на леда. Търсели го много и когато го намерили заспал на пързалката, още тогава бил вдървен.

СПОМЕН ЗА МОЯ БРАТОВЧЕД

*Марийка Хършева**

Нейната сестра, Точка, е била у нашите да помага в домакинството. Те я взели от Търново и я завели със себе си в Пловдив. Братът на дядо Славейков, Панайот, бил беден човек, и дядо Славейков искал да помогне на децата му да се изучат. Най-дълго стояла у тях Точка. Баба ми я третирила като слугиня и постоянно мърморела на дядо ми, за дете бил прибрал братовите си деца. По едно време трима — Точка, Марийка и Рачо били у тях. Баба ми не ги искала.

Точка разправяла на сестра си, че през един много студен зимен ден (в Пловдив), Пенчо излязъл сутринта и цял ден не се завърнал дома. Брат му Иван му бил казал, че денят е много студен, да не излиза. Той отишел на Марица с кьнки и чак вечерта си дошел. През нощта станал и паднал. От тогава се почнала болестта му. „Аз си го спомням, бех 6 годишно дете, как го влачеха сестра ми и слугинята през двора, той облегнат на рамената им, парализиран. Това ще да е било в 1884 г., като разправяше, по-късно колко са го лекували.

— Та гориха ли ме, та бесиха ли ме, че какво ли не ме правиха!

Та парализиран седеше той в джамлъка на старата къща. Аз дете на 6 години. Даде ми една чепка грозде. „Да те не вижда мама!“ Ето, че се зададе баба Славейковица. Аз турих ръката си зад гърба и тя щом наближи, изпуснах гроздето в тревата“. Разправял ѝ една случка, някъде на запад:

— Бях една вечер с много приятна и весела компания, в която имаше хубави дами в един ресторант. Увлечен в разговор, аз излязох с тях и си забравих бастуна. Направил съм 50 крачки и като се сетих, че съм без бастун, спрях се и се изплаших. Не можех вече никак да мръдна. Заставах така и чаках да мине файтон. Върнах се в ресторанта, взех си бастуна и си поех пътя към дома. Разправил ѝ и друга една случка: Как един дъждовен ден вървял по ул. „6 септември“. Било мокро и хлъзгаво. Той се подхлъзнал и паднал. Не можел да стане. Минавали хора и го отминавали с насмешка. Мислели го, че е пиян.

* Първа братовчедка на Пенчо, дъщеря на чичо му Панайот, брат на дядо Славейков

Минала жената на д-р Кръстев, та тя го вдигнала. „Пенчо ме просвещаваше. Носеше ми книги от библиотеката. Разправяше ми за живота на запад. Как там момичетата били свободни. Щом заработели, как никой не им търсел сметка къде ходят. Ний живеехме на цар Шишман. Тогава той идваше много често у дома. Беше влюбен в братовчедка си Нина. „Момини съзъни“ са писани за нея.

Тя беше приятелка на сестра му Пенка.

„Все по това време, като дете, чичо (дядо Славейков) ме водеше всяка сутрин за ръка из градината и ми търсеше клей по дърветата. . . Щом седнеха да се хранят, баба ми вечно му мърмореше — защо взел децата на брат си. Тя се разсърди веднъж и отиде у дъщеря си Донка. Там седя две седмици. Рачо не даваше да я викат. Дядо ти бил много, много търпелив. Той, вече като парализиран (портрета със свитъка е от това време) — седи в стаята.

— Ирино, дай ми един грош!

— Защо ти е?

— Ще си купя сливи.

Седнал на стол пред вратата на улицата. Баба ти била много жестока и лоша с деля ти Донка. „Колко ме е мъчила! — все разправяла тя. — Аз отгледах децата и аз самата дете, а тя се отнасяше с мене, като че не ѝ съм дъщеря“.

При една много силна тревога, когато се върнал в къщи, дядо ти получил удар.

И дядо ти и вуйчо ти Пенчо имаха много добро сърце. Който и да додеше да ги моли за нещо, даваха всичко, каквото имаха, но все се пазеха да ги не види вуйна, — разправяла Точка на сестра си.

Баща ми, Панайот Рачев Казанджиев, беше брат на дядо Славейков от втората майка. Сестра ми се казваше Точка Медникарова, аз се наричах Марийка Бакърджиева и братята ми — Димитър и Рачо също се наричаха Бакърджиеви. Когато баща ми Панайот се оженил за Тодора, също Рачева, той работел в съдружие с брат си по-големия — Марин Бамбарата. Дюкяна им бил на бакърджийския мегдан като се слезе по малкото сокаче зад къщата на Рачо Казанджията и се завие в лево, първия или втория дюкян. Смътно си спомням. Тогава нямаше приготвен бакър. Туряха жар на голямо пространство на земята в дюкяна. В средата едно голямо кюлче — топка, чиста мед. След като се разгорещи започват да го чукат на наковалнята, да го направят на лист. Шум ужасен. Първият с най-големия чук. След него следват 10 чука, все по-малки. Без интервал чукат и ударите и шума се сливат.

Те са имали 22 работника. Освен чуковете, жарта се е раздухвала с грамадни мехове. Жените на двамата братя и големите слугини, които са държали тогава, са ставали в 4 часа сутрин да месят и готвят в големи тенджери. Работниците искали да има винаги топъл хляб и всеки ден се е месило. Една седмица се е готвело у Марин и една у Панайот. И винаги топло ядене. Когато не им харесвало яденето, работниците изливали цялата тенджера.

Майка ми на сватбата си е била облечена в копринен виолетов кринолин. Белъто е било цялото бродирано. Както и якичката и маншетите. От долу са носели първо малка фуста, после обръча на кринолина (малакоф), после дълга фуста и всичкото и гащите бродирани. Роклята с голямо деколте — каре. Дълъг ръкав, а на главата венец от кадифени цветя — също виолетови с широки панделки, които висели на гърба. Мъжът ѝ Панайот бил хубав. Обличал се в сукнени дрехи и носел колосани яки. После той толкова се впиенчил, че се търкалял по улиците. Когато се пропил, той фалирал. Брат му Марин умрял по-рано. Той станал работник — майстор и получавал по 5 лева на ден. Умрял в 1888 година.